

Artt. 255 en 257 Wetboek van Strafrecht

<https://hdl.handle.net/1874/234913>

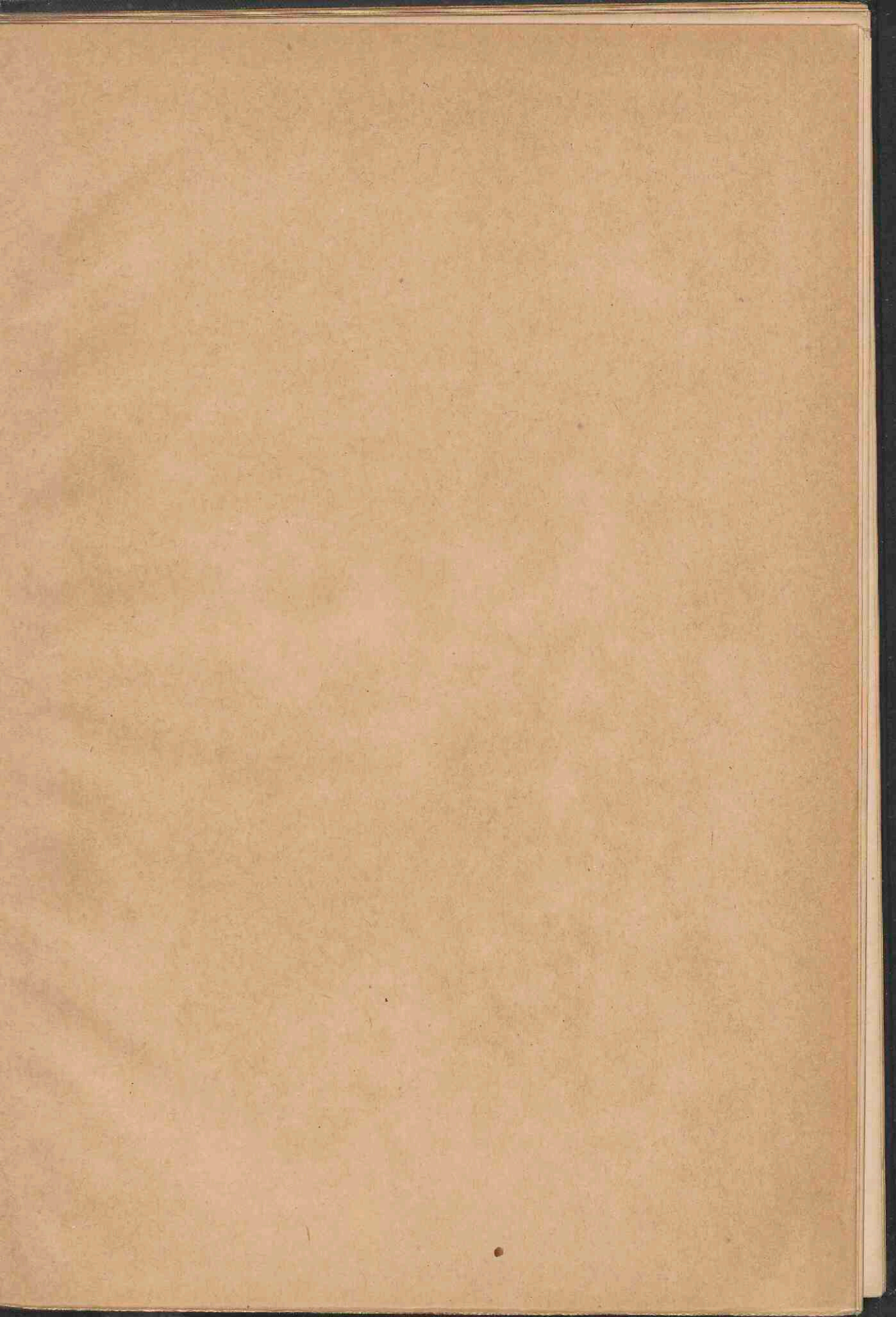
A. qu. 1976
Jur.
21 Dec. '94

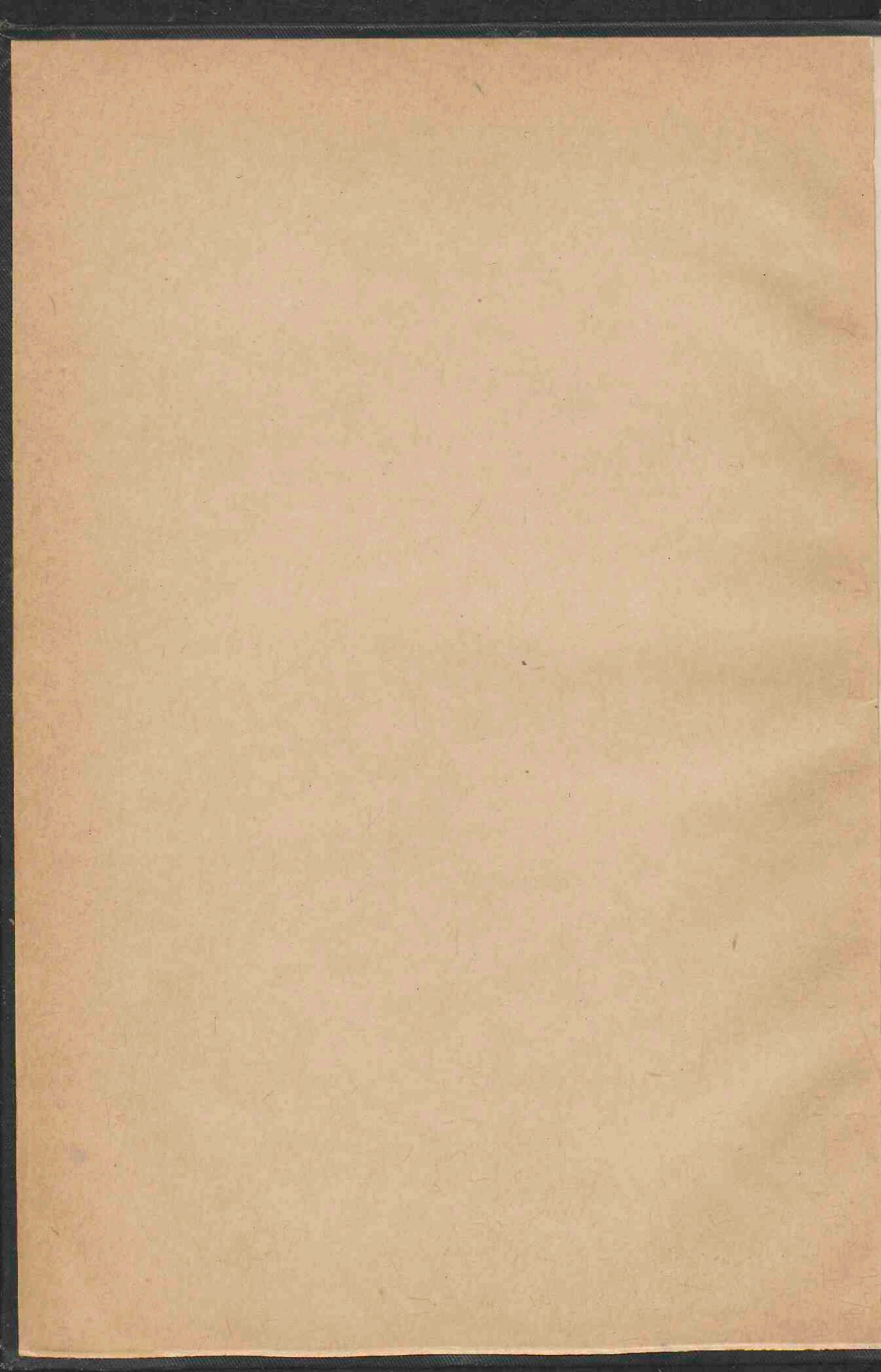
ARTT. 255 en 257

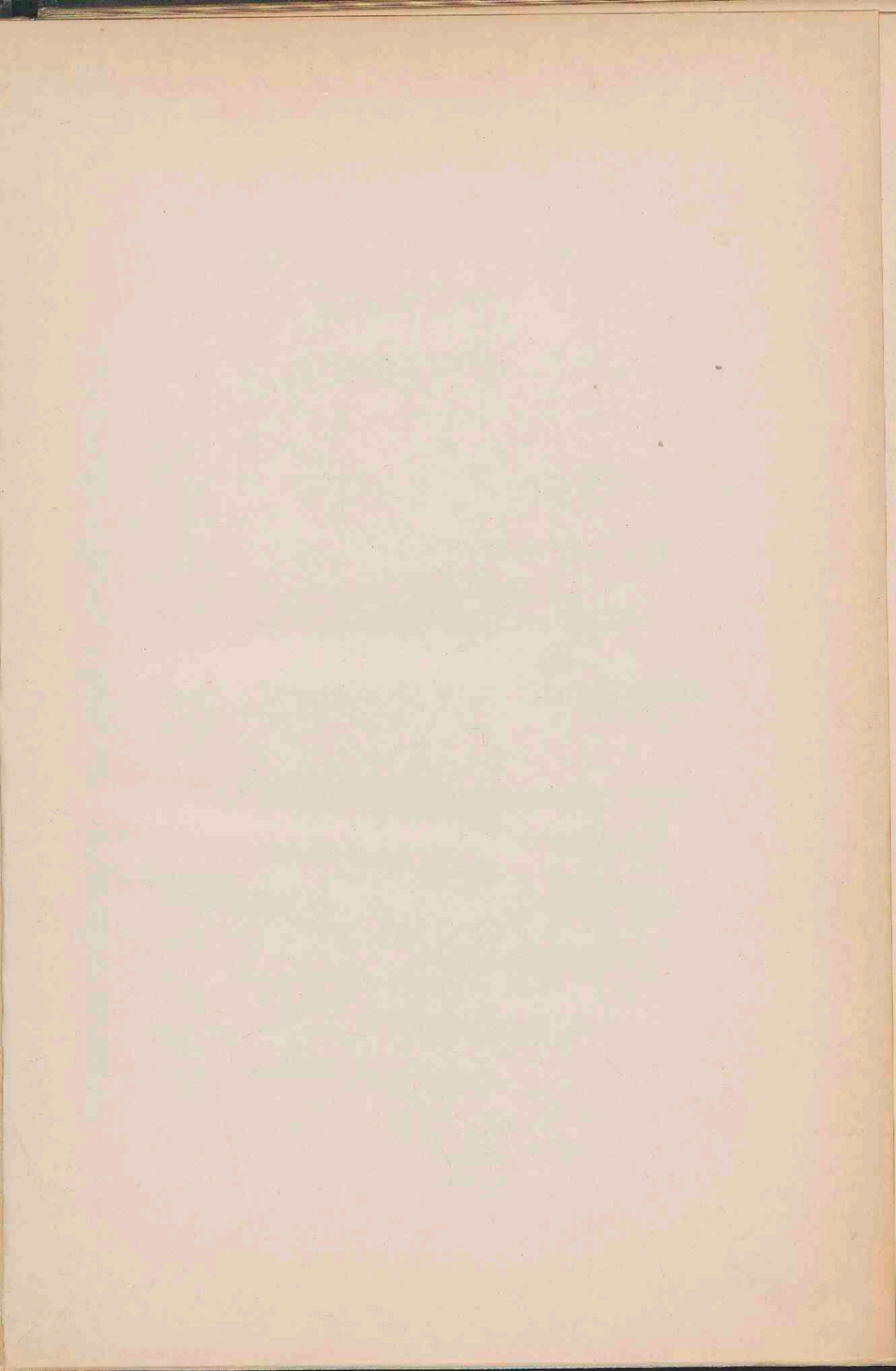
Wetboek van Strafrecht.

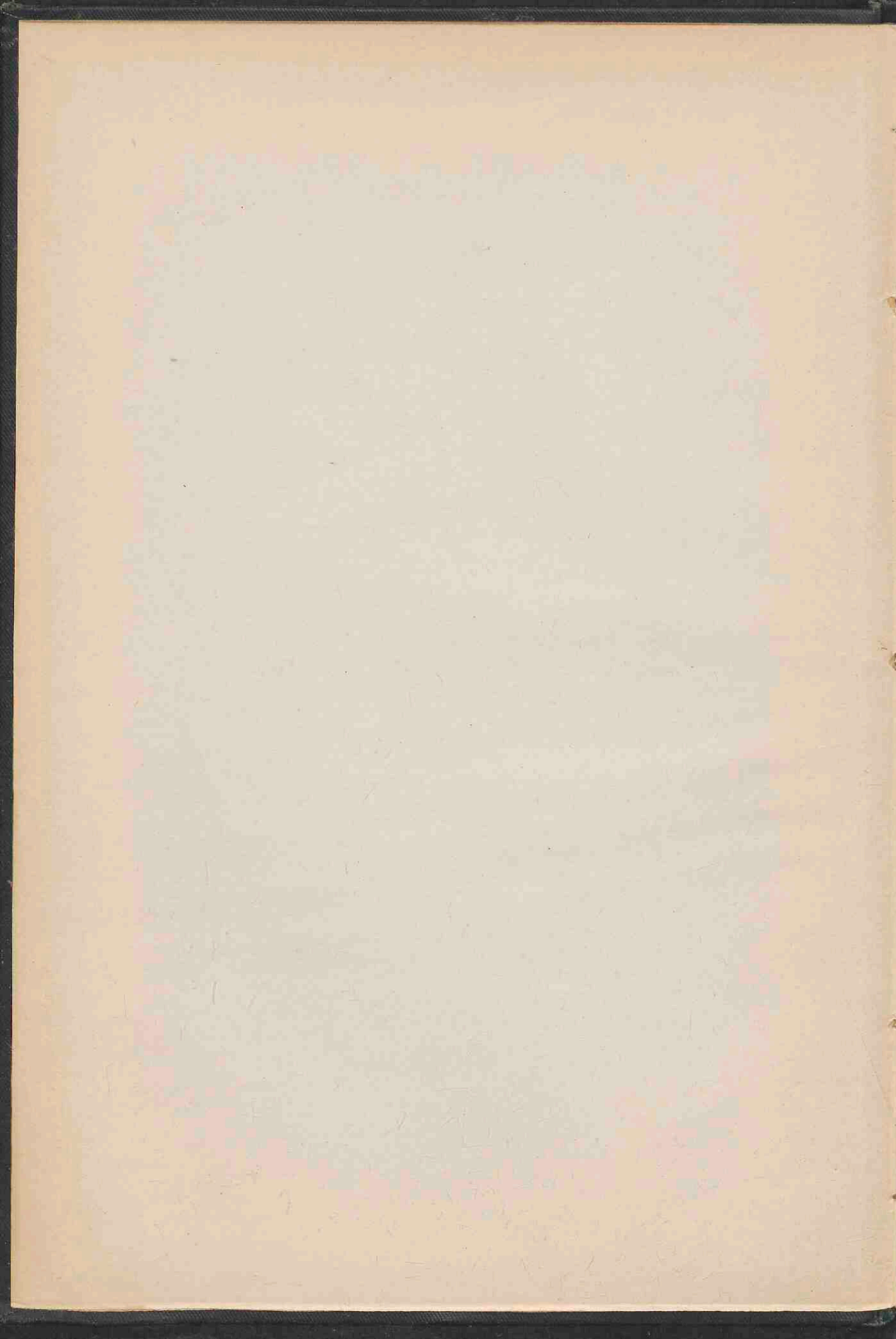
A. J. LABOUCHERE.

A. qu
192

Artt. 255 en 257

Wetboek van Strafrecht.

W. J. VAN BOSKHOVEN, Utrecht.

Artt. 255 en 257
Wetboek van Strafrecht.

PROEFSCHRIFT

TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN

Doctor in de Rechtswetenschap

AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT,

NA MACTHIGING VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS

DR. H. C. DIBBITS,

Hoogleeraar in de Faculteit der Wis- en Natuurkunde.

VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAAT DER UNIVERSITEIT

TEGEN DE REDENKINGEN VAN

DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

TE VERDEDIGEN

op Vrijdag 21 December 1894, des namiddags te 2½ uren,

DOOR

ALFRED JOAN LABOUCHERE,

geboren te Amsterdam.

UTRECHT.

J. VAN BOEKHOVEN.

1894.

THE NEW YORK

LIBRARY OF THE

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

115th Street, New York City

1910

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

115th Street, New York City

1910

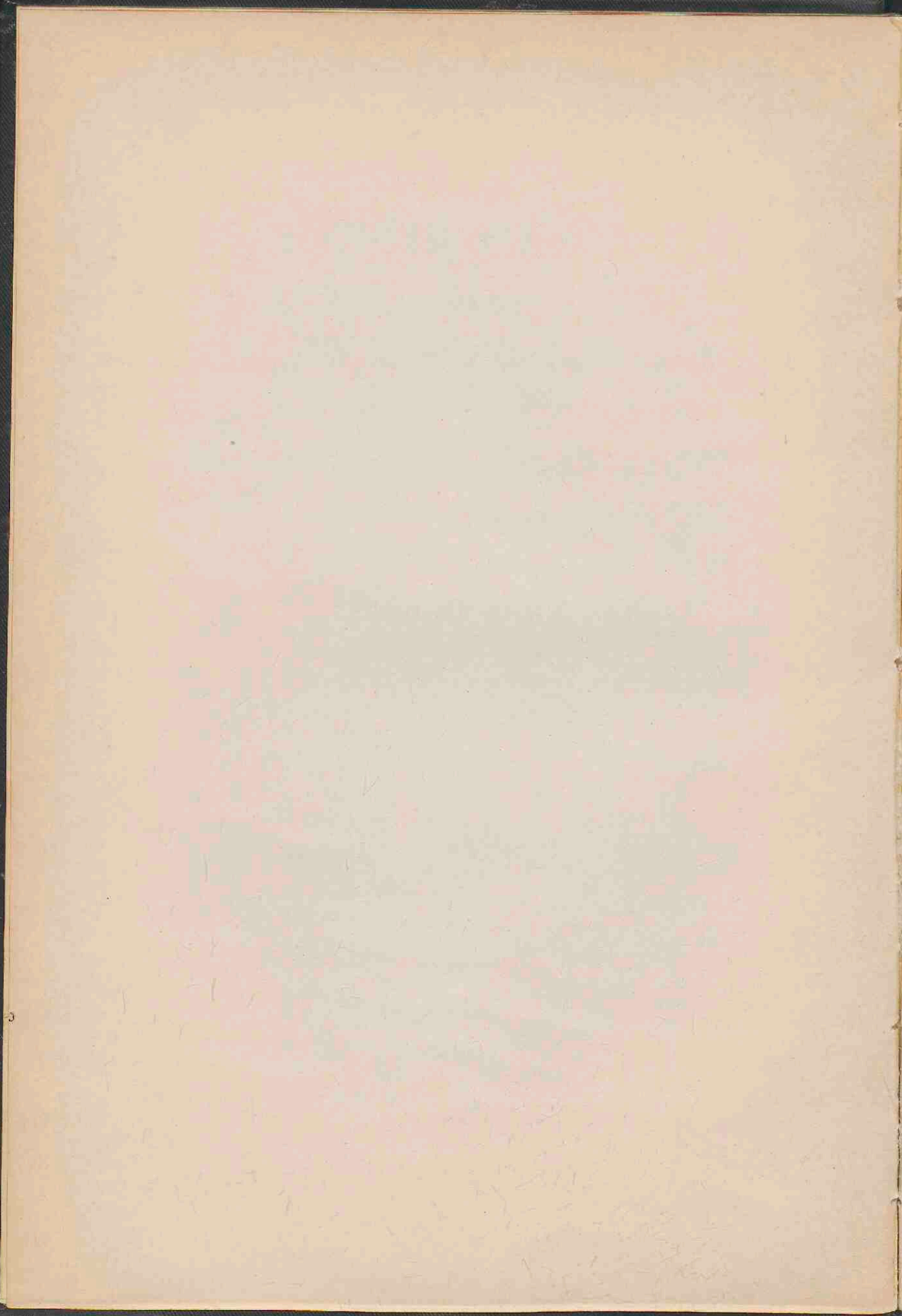
THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

115th Street, New York City

1910

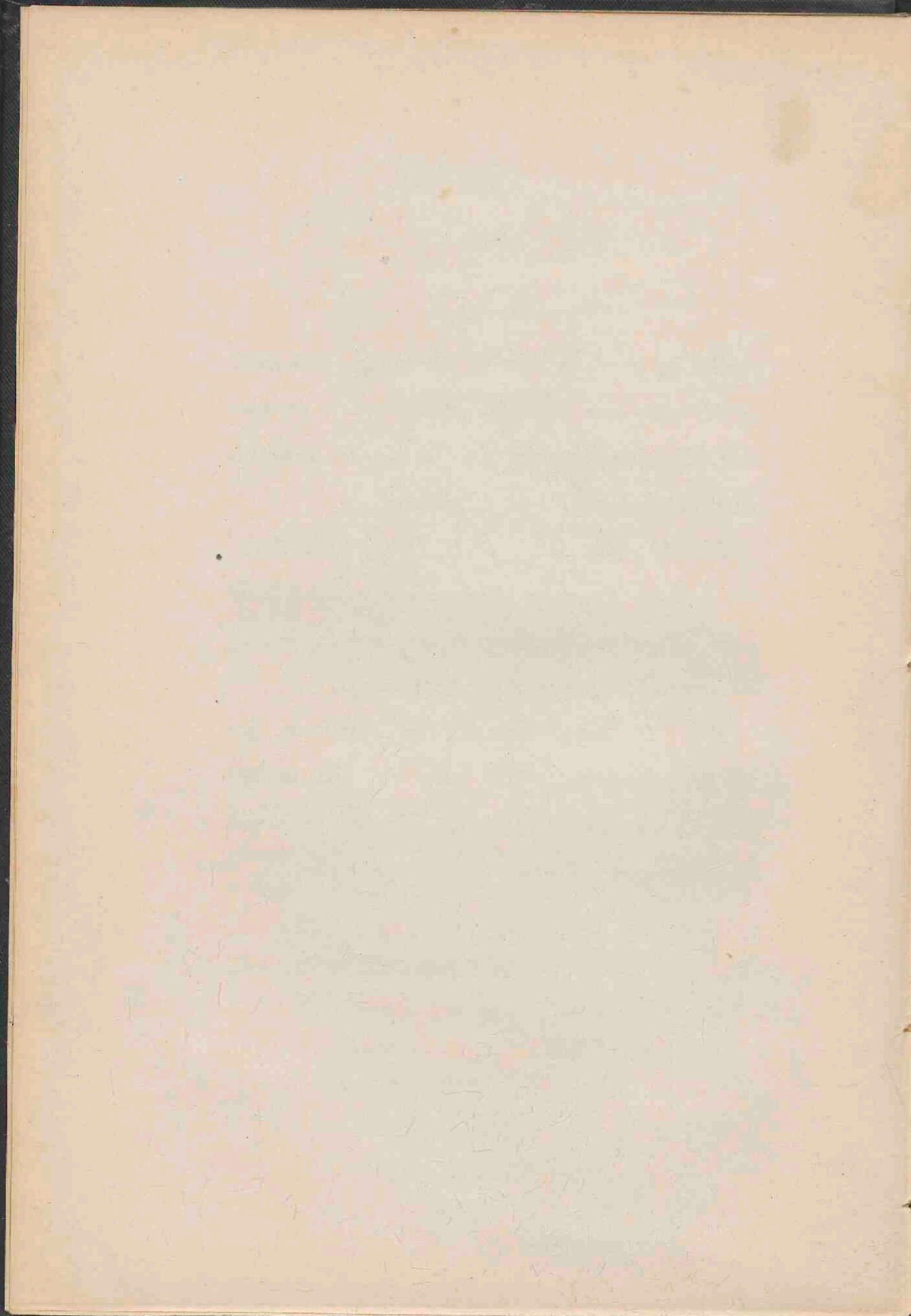
AAN MIJNE OUDERS.

Bij het verlaten van de Utrechtsche Academie is het mij eene behoefte, mijn dank te brengen aan U, Hoogleeraren der juridische faculteit, voor het onderwijs van U genoten.

In 't bijzonder betuig ik U, Hooggeleerde POLS, Hooggeachte Promotor, mijne diepe erkentelykheid voor de groote bereidvaardigheid mij betoond bij de samenstelling van mijn proefschrift.

Aan U, mijn vrienden en kennissen, een hartelyk vaarwel! De uren in Uw midden doorgebracht zullen steeds tot mijn aangenaamste herinneringen behooren.

HOOFDSTUK I.

De bespreking van een tweetal artikelen (de artt. 255 en 257) voorkomende in ons Wetboek van Strafrecht, is de taak welke de schrijver van dit proefschrift zich gesteld heeft.

Een met artikel 255 corresponderende bepaling kwam in den Code Pénal niet voor. Bij het uiteenzetten van de wordingsgeschiedenis van dit artikel zal men zich dus niet te wenden hebben tot den Code, wèl zal daarvoor met vrucht kunnen worden geraadpleegd het „Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich“, dat in § 221 een met artikel 255 analoog voorschrift heeft. Onze wetgever toch, heeft bij de vaststelling van het Wetboek van Strafrecht, herhaaldelijk rekening gehouden met het Duitsche Strafwetboek, zonder daarom in een slaafsche navolging te vervallen.

Dit blijkt o. a. uit de Memorie van Toelichting bij titel 15 van het Wetboek van Strafrecht, waarin verwezen wordt naar § 221 van het Deutsche Strafvetboek.

Het is daarom niet zonder belang in het kort na te gaan den inhoud van deze paragraaf.

In het Deutsche Strafvetboek wordt het delict van § 221 gerangschikt onder de misdrijven tegen het leven — een plaatsing die volgens de Memorie van Toelichting bij ons Strafvetboek geen navolging verdient „omdat daardoor te groote nadruk wordt gelegd op een gevolg van den daad, die wel mogelijk is, maar toch zelden voorvalt, en nimmer in 't oogmerk ligt van den dader.”

§ 221 luidt:

„Wer eine wegen jugendlichen Alters, Gebrechlichkeit oder Krankheit hülflose Person aussetzt, oder wer eine solche Person, wenn dieselbe unter seiner Obhut steht, oder wenn er für die Unterbringung, Fortschaffung oder Aufnahme derselben zu sorgen hat, in hülfloser

Lage vorsätzlich verlässt, wird mit Gefängniss nicht unter drei Monaten bestraft.

„Wird die Handlung von leiblichen Eltern gegen ihr Kind begangen, so tritt Gefängnissstrafe nicht unten sechs Monaten ein. .

Ist durch die Handlung eine schwere Körperverletzung der ausgesetzten oder verlassenen Person verursacht worden, so tritt Zuchthausstrafe bis zu zehn Jahren, und wenn durch die Handlung der Tod verursacht worden ist, Zuchthausstrafe nicht unter drei Jahren ein.“

§ 221 gebuikt de uitdrukkingen: „aussetzen“ en „in hülfloser Lage verlassen“. Op de vraag wat men onder deze uitdrukkingen te verstaan heeft, antwoorden de commentatoren van het Duitse Strafvetboek dat *aussetzen* is: eine vorsätzliche positive Thätigkeit, durch welche die hülflose Person aus ihren bisherigen Zustande in einen anderen — und zwar einen hülflosen — versetzt wird“; en „Verlassen in hülfloser Lage

bezeichnet seinen wesen nach, das Aufgeben einer bereits bestehenden Beziehung, so dass ein Nichtaufnehmen nicht darunter fallen kann."

Een „hülflöse Lage" bestaat: „wenn die hülflöse Person derartig isolirt wird, dass sie vom zufall abgesehen, von der für sie nöthigen Hülfe dritter Personen abgeschnitten und deshalb an Leben und Gesundheit gefährdet ist." ¹⁾

Object van het „Aussetzen" en „in hülflöser Lage verlaten" is iemand die hulpbehoevend is „wegen jugendlichen Alters, Gebrechlichkeit oder krankheit." — Iemand, hulpbehoevend uit anderen hoofde, bijv. dat hij gebonden is, kan geen object zijn der strafbare handeling.

Hier ontmoeten wij de uitdrukkingen: Jugendliches Alter, Gebrechlichkeit, Krankheit; de beteekenis dezer uitdrukkingen staat geenszins vast en het oordeel der commentatooren daaromtrent luidt verschillend. De rechter zal in ieder concreet geval moeten uitmaken of iemand hulp-

¹⁾ J. OLSHAUSEN, Kommentar zum Reichs-Strafgesetzbuch.

behoevend is wegens „jugendliches Alter,” „Gebrechlichkeit of Krankheit.”

Subject van het Aussetzen kan ieder zijn; de dader moet weten dat de persoon, dien hij in hulploozen toestand brengt, hulpbehoevend is tengevolge van jeugdigen leeftijd, ziekte of gebrekkigheid.

Om subject te zijn bij het „in hilfloser Lage verlassen” is het noodig dat er een zekere betrekking bestaat tusschen den dader en dengene die door het delict getroffen is. Deze laatste moet n.l. òf onder de „Obhut” van den dader staan, òf de dader moet voor zijn Unterbringung, Fortschaffung oder Aufnahme, te zorgen hebben.

„Unter Obhut stehen” beteekent volgens Olshausen „auch dasjenige Verhältniss der hilflosen Person zum Thäter, in welchem diese nicht in Folge eines besonderen Vertrauensaktes, sondern aus einer natürlichen Verpflichtung unter dem Schutze des letzteren sich befindet, immerhin aber wird es sich um ein rechtliches Schutzverhältniss handeln müssen und

genügt ein rein moralisches — also auch ein reinfaktisches — nicht.”

„Ein Zusorgenhaben für Unterbringung, Fortschaffung oder Aufnahme ist nur bei einer rechtlichen Verpflichtung anzunehmen.”

Steeds is dus noodig een verplichting door het recht aan den dader opgelegd. Dit vereichte is wel is waar niet met zooveel woorden in de wet uitgedrukt, maar schijnt te volgen uit de boven besproken uitdrukkingen.

Het opzet van den dader moet gericht zijn op het „in hülfloser Lage verlassen;” men heeft daarentegen opgemerkt dat het woord „vorsätzlich” staat vóór „verlässt” en dat de bedoeling van § 221 in duidelijkheid winnen zou indien men „vorsätzlich” plaatste vòòr „in hülfloser Lage verlässt,” doch deze opmerking heeft niet gelcid tot een redactie-wijziging.

In de 2de en 3de alinea van § 221 wordt een zwaardere straf bedreigd indien de delicten omschreven in alinea 1 gepleegd worden door de „leiblichen Eltern” of indien deze delicten zwaar

lichamelijk letsel of den dood ten gevolge hebben.

Na deze opmerkingen over den inhoud van § 221 kan het geen verwondering baren dat de Memorie van Toelichting bij ons Wetboek van Strafrecht zich niet onverdield gunstig over die paragraaf uitlaat, inderdaad, deze paragraaf wordt ontsierd door enkele vage uitdrukkingen welke aan de geheele regeling der daarin behandelde materie iets onzekers geven.

Laat ons thans nagaan hoe de Nederlandsche strafwetgever dit onderwerp behandeld heeft.

De wetgever, erkennende dat het ongeoorloofd is om een persoon, die zich zelve niet helpen kan, in een hulploozen toestand te brengen of te laten, omdat daardoor die persoon aan velerlei gevaar wordt blootgesteld, achtte het raadzaam een dergelijke handeling strafbaar te stellen. Den grond der strafbaarheid zoekt de wetgever dus in het in gevaar brengen van leven of gezondheid van zekere personen.

„Vercischt wordt steeds” zegt de Memorie

van Toelichting bij titel XV van het Wetboek van Strafrecht, „een opzettelijke handeling, waardoor men zich onttrekt aan een plicht van hulp en verzorging van personen, die hulp behoeven. Slechts waar men krachtens wet of overeenkomst tot verzorging verplicht was, en het verzaken van dien plicht den hulpbehoevende in gevaar brengt, heeft de Staat het recht daartegen straf te bedreigen.

Voor zoover er alleen een zedelijke plicht bestaat, valt de handeling buiten het terrein van het strafrecht, dat zich evenmin tot taak stelt menschlievendheid en hulpvaardigheid als zedelijkheid, ingetogenheid en andere deugden door repressieve maatregelen te bevorderen.”

Na aldus aangegeven te hebben welk soort van handeling hij strafbaar wil stellen, omschrijft de wetgever het bedoelde delict in artikel 273 van het oorspronkelijk Regeerings-ontwerp, als volgt:

„Hij die iemand tot wiens onderhoud, verpleging of verzorging hij krachtens wet of overeenkomst verplicht is, opzettelijk in een

hulpeloozen toestand brengt of laat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden."

Het verslag van de Tweede Kamer wenschte hiervoor te lezen: „Hij die opzettelijk iemand tot wiens onderhoud, verpleging of verzorging" enz. Want, zeide het verslag: „Het geldt hier een speciale bescherming, verleend aan personen die recht hebben op onderhoud, verpleging of verzorging. Het opzet moet dus ook op die omstandigheden gericht zijn." Overal toch waar het woord „opzettelijk" staat, is de plaats van het woord met zorg gekozen, en wel zòò, dat waar dit woord gebruikt wordt het steeds beheerscht de geheele omschrijving van het strafbaar feit zooals die daarna volgt.

Verder maakte het verslag aanmerking op de uitdrukking „brengt of laat" en wilde daarvoor in de plaats stellen: „brengt of achterlaat". „De bedoeling is immers niet" — aldus motiveerde het verslag de voorgestelde wijziging — „op zich zelf strafbaar te stellen het zich ont-

trekken aan den civiel-rechterlijken plicht der alimentatie; de memorie van toelichting eischt terecht een handeling, waardoor den hulpbehoevende in concreto gevaar wordt toegebracht."

De Minister kon zich evenwel met de voorgestelde verandering niet vereenigen en voerde er tegen aan dat achterlaten behoort tot *brenge*n, b. v. een schipper die zonder geldige reden een schepeling gedurende de reis in een vreemd land ontscheept en hulpeloos achterlaat, *brenge*t hem daardoor in een hulpeloozen toestand. Daarentegen moet worden voorzien in het geval dat iemand, die reeds in hulpeloozen toestand *is*, daarin *gelaten* wordt door hem die tot zijn onderhoud verplicht is.

De bedoeling is dan ook wel degelijk om hier strafbaar te stellen het zich onttrekken aan een civiel-rechterlijken plicht, mits daarvoor slechts in concreto het gevaar wordt teweeggebracht dat in een hulpeloozen toestand gelegen is.

Het resultaat van deze gedachtenwisseling

tusschen de Kamer en den Minister is geweest een redactiewijziging van art. 273 O. R. O. in den geest van de eerste der door het verslag van de Tweede Kamer gewenschte veranderingen. Art. 255 G. O. thans art. 255 Wetboek van Strafrecht, luidt dientengevolge:

„Hij die opzettelijk iemand tot wiens onderhoud, verpleging of verzorging hij krachtens wet of overeenkomst verplicht is, in een hulpeloozen toestand brengt of laat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren, of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.”

Door deze redactie worden vermeden de vage uitdrukkingen: „Unter Obhut stehen”, „jugendliches Alter”, „Gebrechlichkeit”, „Krankheit” van § 221 van het Deutsche Strafwetboek en wordt tevens — en dit vermeldt § 221 niet, ofschoon zij het wel bedoelt — met zooveel woorden gezegd, dat men krachtens wet of overeenkomst tot verzorging verplicht moet zijn; voorts staat in art. 255 het woord „opzettelijk” op de rechte plaats, en mist men daarin gaarne de in § 221

opgenomen aanwijzing van bepaalde oorzaken van hulpbehoevendheid welke zouden leiden tot een door niets gemotiveerde beperking van het artikel.

Indien de waarde van een wetsartikel beoordeeld mag worden niet alleen naar het meerdere of mindere voortreffelijke van het daarin neergelegde beginsel, maar ook naar de scherpte en correctheid waarmede de wetgever zijn bedoeling heeft uitgedrukt, dan zal ongetwijfeld een vergelijking tusschen § 221 en art. 255 ten voordeele van laatstgenoemd artikel uitvallen.

Artikel 257 noemt twee verzwarende omstandigheden op.

Dit artikel luidde in het oorspronkelijk Regeeringsontwerp aldus:

Indien een van de in artikelen 273 en 274 omschreven misdrijven zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, of indien na verloop van drie maanden sedert het plegen van het in artikel 274 omschreven misdrijf, nog geenerlei spoor van het kind is ontdekt, wordt de schuldige gestraft

met gevangenisstraf van ten hoogste zeven jaren en zes maanden.

Indien een dezer misdrijven den dood ten gevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf „van ten hoogste negen jaren.”

Voor zoover dit artikel slaat op art. 274 O. R. O. (thans art. 256 Wb. v. Sr.) kan het hier buiten bespreking blijven.

Een oogenblik moet echter stilgestaan worden bij een redactiewijziging die art. 275 O. R. O. ondergaan heeft; daarin stond n.l.: „Indien een van de in de artikelen 273 en 274 omschreven *misdrijven* . . . enz.” en in de tweede alinea: „Indien een dezer *misdrijven* . . . enz.”

Het verslag van de Tweede Kamer merkte hierbij op: „Zou het niet beter zijn hier te lezen *feiten*? Er moet verband bestaan tusschen het bedreven feit en het gewraakte gevolg, maar het misdrijf op zichzelf, zooals het in de artt. 273 en 274 is omschreven, het verlaten alleen, kan nooit zwaar lichamelijk letsel tengevolge hebben. Dit hangt af van de bijkomende om-

standigheden, welke in het ruimere begrip *feit* kunnen geacht worden mede te zijn begrepen." Tengevolge van deze opmerking is het woord „misdrijven” veranderd in „feiten”, zoodat art. 257 thans luidt:

„Indien een der in de artikelen 255 en 256 omschreven feiten zwaar lichamenlijk letsel tengevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zeven jaren en zes maanden.

Indien een dezer feiten den dood tengevolge heeft, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren.

Art. 257 bedreigt dus strafverzwaring indien intreedt een niet bedoeld gevolg, want indien het opzet van den dader gericht was op zwaar lichamenlijk letsel of den dood, dan zou hij niet het delict van art. 255 gepleegd hebben, maar een ander delict nl. mishandeling of doodslag of moord.

Voor het bestaan van het misdrijf van art. 255 is nl. noodig: opzet van den dader, een hande-

ling strekkende om iemand tot wiens onderhoud, verpleging of verzorging hij krachtens wet of overeenkomst verplicht is, in een hulpeloozen toestand te brengen of te laten, b. v. een schipper die, zonder geldige reden, een schepeling gedurende de reis in een vreemd land ontscheept en hulpeloos achterlaat, en als gevolg van die handeling moet intreden een hulpelooze toestand.

Treedt nu als gevolg in de dood of ontstaat zwaar lichamelijk letsel, dan is dit toe te schrijven aan bijkomende omstandigheden, doch nimmer kan dit gevolg (dood of zwaar lichamelijk letsel) een clement zijn van het misdrijf van artikel 255.

Waar de wetgever ook hier zwaarder straf bedreigt bij het intreden van een niet bedoeld gevolg, past hij consequent een beginsel toe dat ons geheele strafwetboek beheerscht. Op onderscheiden plaatsen toch, b. v. in de artikelen: 164, 165, 248, 252, 275, 283, 296, 297, 300, wordt zwaarder staf bedreigd indien intreedt de (niet bedoelde) dood, of indien ontstaat een (niet bedoeld) zwaar lichamelijk letsel.

HOOFDSTUK II.

Na het ontstaan van de artikelen 255 en 257 behandeld te hebben, kunnen wij overgaan tot de bespreking van enkele vragen die zich naar aanleiding van die artikelen aan ons voordoen.

Wat beteekenen in artikel 255 de uitdrukkingen: onderhoud, verpleging, verzorging? Wat is een verplichting door wet of overeenkomst opgelegd? Wat een hulpelooze toestand? en wat verstaat men in artikel 257 onder „zwaar lichamenlijk letsel?”

De wet laat zich over de beteekenis dezer uitdrukkingen, behalve voor zoover betreft „zwaar lichamenlijk letsel” niet uit.

Hun beteekenis zal dus van elders moeten blijken.

Volgens het „Woordenboek der Nederlandsche Taal, 10de deel, bewerkt door N. DE VRIES,

E. VERWIJS en A. KLUYVER met medewerking van C. C. UHLENBECK en W. L. DE VRIESE" is *onderhoud*: de daad van onderhouden, het onderhouden van personen of zaken."

„Onderhouden van personen m. a. w. het voorzien in hun levensbehoeften, hun verzorging, voeding en verpleging."

De taalgeleerden (blijkens de voorrede, de heeren N. DE VRIES en E. VERWIJS) die het boven geciteerde gedeelte van het woordenboek bewerkten, kennen dus aan het woord *onderhoud* een ruime strekking toe: ook omvattende de verpleging en verzorging; hieruit volgt evenwel geenszins dat in art. 255 Wb. v. Sr. een tautologie aanwezig is, want genoemde taalgeleerden erkennen ook een engere beteekenis van het woord *onderhoud* en deelen mede dat het woord dikwijls verbonden wordt met andere soortgelijke uitdrukkingen, als voeding, opvoeding enz. — Dit rechtvaardigt de bijvoeging van de woorden: „verzorging" en verpleging." Ongetwijfeld toch is er verschil in beteekenis dezer woorden.

Iemand die volkomen in staat is in zijn eigen onderhoud te voorzien, op dat punt volstrekt niet hulpbehoevend is, kan zeer wel verpleging of verzorging behoeven.

En ook verpleging en verzorging is verschillend. Een millionaire, die dus verre van hulpbehoevend is wat zijn onderhoud betreft, kan als zieke, als gebrekkige, *verpleging* behoeven; kan als krankzinnige, onnoozele of als jeugdig, nog onnadenkend kind andere zorgen behoeven, b. v. bewaking tot voorkoming van ongelukken, die hem kunnen overkomen, omdat hij niet in staat is de gevolgen zijner handelingen te voorzien of te berekenen. Men kan talloze gevallen noemen waarin moeielijk een verplichting tot onderhoud kan worden aangenomen, maar wel een verplichting tot verpleging of verzorging; b. v. de ziekenoppasser, de persoon aangenomen om bij een zieke of bij een kind te waken, de kindermeid, de min, de persoon die een verlamde moet helpen of in zijn wagentje rondvoeren, die op een krankzinnige toezicht moet

houden. Voor geen van deze zal men een verplichting tot onderhoud, wel een verplichting tot verpleging of verzorging aannemen.

Nog een geval waarbij een volkomen valide persoon die nòch onderhoud nòch verpleging, maar andere hulp behoeft; een jong meisje of knaap, of zelfs volwassenen moeten naar een kostschool in Engeland of daar of in Amerika gaan logeeren of naar hare familie terugkeeren. Ze kennen geen Engelsch en doen zich dus vergezellen door iemand die Engelsch kent en in Engeland of Amerika volkomen thuis is. Ze betalen zelve de reis en alles, ook van den geleider, zijn volmaakt gezond en krachtig, zoodat ze geen verpleging behoeven. Alleen de hulp die hun onkunde van de taal, en wellicht hun jeugd en overvarenheid (stel een mooi jong meisje dat naar een kostschool wordt gezonden) behoeven in het vreemde land totdat ze hun bestemming hebben bereikt. Maar onderweg verdwijnt hun geleider en laat ze blootgesteld aan al de gevaren waartegen ze zich door

hem als geleider te nemen, hebben trachten te waarborgen.

Ontbrak in art. 255 het woord *verzorging*, dan zou het dien geleider niet treffen.

Verpleging en *verzorging* is dus te omschrijven als: „het verschaffen van *andere* hulp dan wat gewoonlijk onder onderhoud wordt verstaan en waaraan iemand behoefte kan hebben.” Wat daaronder nu te verstaan is, hangt af van de verplichtingen die bij wet of overeenkomst zijn opgelegd. Stel b. v. den genoemden begeleider: hij is niet verplicht tot verpleging als de begeleide ziek wordt en geen verpleging heeft bedongen, maar uit de verplichting die op hem rust volgt wel dat hij zijn hulp als tolk of als beschermer moet verleenen om die verpleging te bekomen of aan zijn beschermeling te bezorgen.

Zeer terecht m. i. heeft dus de strafwetgever de uitdrukkingen zoo ruim mogelijk genomen. Hij had niet den omvang der verplichting te omschrijven. Deze wordt bepaald door de wet

of de overeenkomst waaruit de verplichting volgt. Al wat de strafwetgever had te doen, was de buiten hem om ontstane verplichting door een strafbedreiging te waarborgen, ingeval verzuim daarvan het bepaalde in art. 255 omschreven gevolg had. Het eenige wat hij te doen had, was te zorgen zijne uitdrukkingen zoo algemeen te kiezen, dat geene zoodanige verplichting, van welken aard ook, door de mazen van art. 255 viel.

En hij kon zonder gevaar die uitdrukkingen zoo ruim mogelijk kiezen omdat de strafbedreiging van zelve beperking vindt in:

- 1°. de wettelijke of contractueele verplichting.
- 2°. in het gevolg: den hulpeloozen toestand.

Wat is een hulpelooze toestand? Het is die toestand waarin hij verkeert die verstoken is van de hulp van een ander, noodig of onmisbaar om aan een hem dreigend gevaar te ontkomen.

Daarom is op zich zelve onverschillig of het gevaar zelve ten slotte toch wordt afgewend,

hetzij door een toeval, hetzij door onverhoopte hulp of hulp waarop men niet rekenen kan, b. v. onverplichte hulp, liefdadigheidshulp. Het is voldoende dat die hulp niet bij de hand is of er niet op te rekenen is, om iemand, zij het dan ook tijdelijk, in hulpeloozen toestand te plaatsen. Het gevaar is dan aanwezig geweest en art. 255 vordert niet dat het gevaar is verwezenlijkt.

Wat is een verplichting door de wet opgelegd?

Het Regceringsantwoord verklaart hieromtrent, naar aanleiding van de in het verslag van de Tweede Kamer gedane vraag of het de bedoeling is strafbaar te stellen het zich onttrekken aan den civiel-rechterlijken plicht der alimentatie?

„De bedoeling is dan ook wel degelijk om hier strafbaar te stellen het zich onttrekken aan een civiel-rechterlijken plicht, mits daardoor slechts in concreto dat gevaar wordt teweeggebracht dat in een hulpeloozen toestand gelegen is.”

Hierbij is dus gedacht aan de derde afdee-

ling, 15^{en} titel van Boek I van het Burgerlijk Wetboek, waarin gezegd wordt dat er een wederkeerige verplichting tot onderhoud bestaat tusschen ouders en kinderen en tusschen verdere bloedverwanten in de op- en nedergaande linie; dat dezelfde wederkeerige verplichting bestaat tusschen natuurlijke erkende kinderen en hunne ouders, evenwel zonder uitbreiding tot verdere graden en dat de wet, onder zekere beperkingen, de verplichting ook uitstrekt tot schoonouders en behuwdkinderen.

Ongetwijfeld wordt in art. 255 onder het woord wet verstaan: een voorschrift gegeven door den hoogsten wetgever (Koning en Staten-Generaal). Waar het woord „wet” een ruimen zin zou moeten hebben wordt, in het strafwetboek althans, gesproken van „wettelijk voorschrift” of wordt naast *wetten* gesproken van *verordeningen*. Zeer sterk komt dit o. a. uit in art. 91 W. v. Str. dat alle twijfel betreffende het spraakgebruik opgeheven wordt.

En terecht is in art. 255 het woord *wet* en

niet *wettelijk voorschrift* gebezigd, want een verplichting tot onderhoud, verpleging of verzorging van anderen, ons opgelegd hetzij door een anderen wetgever, hetzij door eenige andere macht dan de in art. 109 Grondwet bedoelde, is absoluut onverbindend. Ze kan ons b. v. bij een gemeenteverordening niet worden opgelegd.

Omtrent den duur van den toestand van hulpeloosheid bepaalt de wet niets, het is dus voor het voltooid zijn van het delict van art. 255 onverschillig of die hulpelooze toestand lang of kort geduurd heeft.

Wat is een verplichting krachtens overeenkomst opgelegd? De Memorie van Toelichting bij het Wetboek van Strafrecht meende de beteekenis dezer uitdrukking niet beter te kunnen vertolken dan door het geven van een voorbeeld. „De schipper” zegt de Memorie van Toelichting, „die, zonder geldige reden, een schepeling gedurende de reis in een vreemd land ontscheept en hulpeloos achterlaat, valt in de termen der

strafwet, vermits hij in strijd handelt met een contractueele verplichting."

Dit voorbeeld zou nog door een menigte andere gevolgd kunnen worden. Zoo valt onder „verplichting door overeenkomst opgelegd" ook de verplichting van een impressario, die met een troep Zoeloes of Somalis het land doortrekt, om te zorgen voor deze lieden die hij in hun huiselijk doen, hun spelen, dansen en verrichten van godsdienstige ceremonieën aan het publiek vertoont. Er bestaat toch tusschen dezen impressario en deze vertegenwoordigers van uitheemsche rassen een contractueele band, deze laatsten zullen de boven beschreven handelingen moeten verrichten en de impressario zal hun daarvoor verschaffen voeding, huisvesting, geld of wel weinig kostbare voorwerpen die echter in de appreciatie van wilden een aanzienlijke waarde vertegenwoordigen.

Verlaat nu de impressario opzettelijk zijn troep, dan maakt hij zich schuldig aan het misdrijf van art. 255 W. v. Sr., want opzettelijk brengt hij

deze lieden, tot wier verzorging hij krachtens overeenkomst verplicht is, in een hulpeloozen toestand, in een toestand dus, waarin zij ontberen de voor hen noodzakelijke hulp van derden, en deze vreemdelingen hebben behoefte aan de hulp van derden door de onbekendheid met de taal van het land dat zij bereizen, en in 't algemeen doordat zij zich verplaatst zien in een hun zeer ongewoon maatschappelijk milieu.

Zij geraken dus door het vertrek van den impressario in een toestand van hulpeloosheid die hen aan gevaar blootstelt.

Had deze impressario zijn troep b.v. in Emmerik verlaten, dan zou hij, aangenomen dat er onder zijn gezelschap geen personen waren hulpbehoevend door „jugendliches Alter, Gebrechlichkeit of Krankheit”, niet vallen onder § 221 van het Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich. Dit voorbeeld illustreert dus tevens een verschilpunt tusschen § 221 van het Duitsche Strafwetboek en art. 255 van het onze.

Tot „verplichting door overeenkomst opgelegd”

behoort ook gerekend te worden de verplichting van een persoon die een geparalyseerde in een wagentje rondvoert. Verlaat deze geleider den geparalyseerde b. v. op een eenzame plek tegen het vallen van een kouden winternacht, dan maakt hij zich schuldig aan het misdrijf van art. 255.

Het hangt van het hulpbehoevend individu en van de omstandigheden af welke de aard is van het gevaar dat uit den hulpeloozen toestand voor den hulpbehoevende voortvloeit.

Keeren wij, tot toelichting van deze bewering nog even tot de besproken voorbeelden terug.

Het gezelschap hulpbehoevende Afrikanen zal, door het verdwijnen van den impressario, zich beroofd zien van de raadgevingen van hunnen geleider; deze wilden zullen zich daardoor wellicht blootstellen aan klimatische invloeden die gevaarlijk kunnen zijn voor hunne gezondheid; wellicht ook zullen zij in het openbaar handelingen verrichten welke volgens hunne opvattingen volkomen correct zijn, doch waardoor het misnoegen kan opgewekt worden van de anders-

denkende bevolking onder welke zij zich bewegen, welk misnoegen zich zou kunnen openbaren door daden van geweld niet zonder gevaar voor deze verlaten vreemdelingen.

De door zijn geleider alleen gelaten geparalyseerde, loopt door deze verlating gevaar van geruimen tijd aan den invloed van den kouden nachtlucht te worden blootgesteld, hetgeen zijn gezondheid ten zeerste zou kunnen benadeelen.

Van de vragen die schrijver dezes in het begin van dit hoofdstuk stelde, blijft thans nog ter overweging over de vraag: Wat verstaat men in art. 257 Wb. v. Sr. onder „zwaar lichamenteel letsel”?

De Memorie van Toelichting bij art. 82 Wetboek van Strafrecht en de naar aanleiding van dat artikel plaats gehad hebbende beraadslagingen en gedachtenwisselingen, verschaffen inlichtingen omtrent de beteekenis van de uitdrukking „zwaar lichamenteel letsel.”

Artikel 89 van het Oorspronkelijk Regcerings-

ontwerp, corresponderende met artikel 82 Wb. v. Sr. luidde :

„Als zwaar lichamelijk letsel wordt aangemerkt ziekte die geen uitzicht op volkomen genezing toelaat, duurzame ongeschiktheid tot uitoefening van ambts- of beroepsbezigheden, verlies van het gebruik van eenig zintuig, verminking, verlamming of krankzinnigheid en afdrijving of dood van de vrucht eener vrouw.”

Het verslag van de Tweede Kamer merkte naar aanleiding van deze redactie op: „Het artikel leidt tot ongerijmde gevolgen. Het stukslaan van een arm b. v. zal wel zwaar lichamelijk letsel zijn en valt toch niet altijd onder het bereik van deze bepaling, daarentegen een kleine wonde aan den pink van een vioolspeler wel. De limitatieve opsomming van gevallen is uit den aard der zaak gevaarlijk. Beter is aan den rechter de interpretatie over te laten van hetgeen onder zwaar lichamelijk letsel in het algemeen moet worden verstaan.

Waarom anders niet opnieuw een definitie

van de woorden der definitie, en omschreven wat onder verminking of verlamming moet worden begrepen?

Noodzakelijk is alleen de omschrijving van hetgeen door het gewone spraakgebruik niet ondubbelzinnig wordt verklaard, maar door wetsduiding in het begrip wordt opgenomen. Het artikel zou naar die opvatting behooren gelezen te worden: „onder zwaar lichamelijk letsel wordt begrepen enz.” met weglating van de woorden: „verlies van het gebruik van eenig zintuig, verminking.”

„*Van ambts- of beroepsbezigheden*” worden hier bedoeld *de* ambts- of beroepsbezigheden van den mishandelde, dan wel *elke* bezigheid van dien aard?

„Het eerste zal wel bedoeld zijn omdat het tweede veel te ver zou gaan, maar dan is het wenschelijk de beperking in de wet uit te drukken.”

Prof. M. DE VRIES, een taalgeleerde door de Regceering aangezocht om zijn oordeel uit te spreken over de redactie van het ontwerp Wetboek van Strafrecht, wees op de wenschelijkheid

om het woord „duurzaam” te vervangen door „voortdurend”, „want”, zeide deze filoloog, „*voortdurend*, staat tegenover *tijdelijk*, maar *duurzaam* staat tegenover *broos*, *vergankelijk*; en art. 82 Wb. v. Sr. bedoelt juist een woord te gebruiken dat het tegenovergestelde van *tijdelijk* uitdrukt.

Het gevolg van de hier gememoreerde opmerkingen is geweest het tot stand komen van art. 82 Gewijzigd Ontwerp, overeenkomende met art. 82 Wetboek van Strafrecht en luidende:

„Onder zwaar lichamelijk letsel worden begrepen: ziekte die geen uitzicht op volkomen genezing overlaat, voortdurende ongeschiktheid tot uitoefening zijner ambts- of beroepsbezigheden, en afdrijving of dood van de vrucht eener vrouw.

Onder zwaar lichamelijk letsel wordt mede begrepen: storing der verstandelijke vermogens die langer dan vier weken geduurd heeft”.

Bij de beraadslagingen in de Tweede Kamer verlangde de heer VAN DE WERK inlichtingen

omtrent art. 82. Deze afgevaardigde verklaarde: „Uit het artikel kan men dus lezen dat behalve het zwaar lichamenlijk letsel daar omschreven er geen ander zwaar lichamenlijk letsel zou bestaan. Het „wordt begrepen” kan ons niet helpen want „wordt begrepen” en „wordt verstaan” zijn door elkander gebruikt.”

De heer MODDERMAN, minister van justitie, antwoordde hierop:

„De geachte afgevaardigde verlangt inlichting omtrent de bedoeling van art. 82 „onder zwaar lichamenlijk letsel *worden begrepen.*” Is, vraagt hij, de bedoeling dat geen ander zwaar lichamenlijk letsel zal worden erkend, dan die species die hier met name genoemd worden? Natuurlijk niet. Uit de uitdrukking? „worden begrepen” blijkt ten duidelijkste dat hier met name allcen wordt genoemd datgene wat zonder dit artikel kan geacht worden *geen* zwaar lichamenlijk letsel te zijn, althans wat zonder dat artikel slechts betwistbaar dat karakter zou bezitten; van datgene wat onbetwistbaar zwaar lichamenlijk letsel

is, b. v. verminking, het afhakken van een been enz. wordt hier *niet* gesproken, hoewel, of liever juist *omdat* dit zonder twijfel als zwaar lichamelijk letsel te beschouwen is.

De wet geeft geen definitie, ik herhaal het, maar neemt met name onder dat begrip op datgene, wat, bij stilzwijgen van de wet, wellicht niet daaronder zou gebracht worden."

Uit het voorafgaande kan dus geconcludeerd worden dat de wetgever geen definitie geeft van het begrip zwaar lichamelijk letsel, maar dat hij zich vergenoegt met het geven van een uitbreidende interpretatie van dat begrip, het aan den *judex facti* overlatende om te bepalen wat in het algemeen onder zwaar lichamelijk letsel moet worden verstaan.

De uitspraken van de jurisprudentie deze kwestie betreffende, zullen in een volgend hoofdstuk worden besproken.

HOOFDSTUK III.

Na in het vorige hoofdstuk nagegaan te hebben hoe de wetgever de artikelen 255 en 257 W. v. Str. verklaart, zal in dit hoofdstuk antwoord gegeven worden op de vraag: Hoe interpreteert de rechter deze artikelen?

Daartoe zullen achterceenvolgens enkele arresten en vonnissen aangehaald worden.

De Rechtbank te Alkmaar, in raadkamer, beantwoordde den 4^{den} Juni 1887 ontkennend de vraag of een Burgerlijk Armbestuur dat ondersteuning weigert aan een in hulpeloozen toestand verkeerend gezin zich schuldig maakt aan het misdrijf van artikel 255.

De rechtbank motiveerde deze beschikking als volgt:

De Arrondissements rechtbank te Alkmaar, in raadkamer vergaderd:

Gelet op het requisitoir van den Officier van Justitie, dd. 24 Mei 1887, strekkende dat tegen: 1°. C. B., 2°. A. de G., 3°. M. P. K., allen wonende te Limmen, zal worden verleend rechtsingang, en de instructie der zaak zal worden gelast, ter zake: van, in hunne betrekking van leden van het Algemeen Burgerlijk Armbestuur in de gemeente Limmen, daartoe door den raad dier gemeente benoemd, overeenkomstig de bepalingen van het Reglement van genoemd Bestuur, vastgesteld in de vergadering van den raad der gemeente Limmen dd. 9 Augustus 1855, ingevolge de bepalingen van art. 4 der wet tot Regeling van het Armbestuur dd. 23 Juni 1854, (Stbl. n°. 100) en, als zoodanig, volgens art. 6 van genoemd Reglement, verplicht, bij gebleken onvermijdelijkheid, onderstand te verleen en aan die behoeftigen in meer bedoelde gemeente, van welke het gebleken is, dat zij van kerkelijke of bijzondere instellingen van weldadigheid geen onderstand kunnen erlangen, in den loop van het jaar 1887, om-

streeks de maand Mei, te Limmen, opzettelijk te hebben gewoigerd, aan de in die gemeente inwonende weduwe V. en hare beide kleine kinderen onderstand te verleenen, en dit gezin in een hulpeloozen toestand te hebben gelaten, hoewel bedoeld Armbestuur tot het verleenen van onderstand in staat was en niettegenstaande bedoeld gezin in den meest hulpbehoevenden toestand verkeerde, en van kerkelijke of bijzondere instellingen van weldadigheid geen onderstand kon erlangen;

Gezien de processtukken;

X
O. dat art. 255 Wetboek van Strafrecht slechts tegen hem straf bedreigt, die verplicht is te verplegen of te verzorgen, terwijl niet de drie personen, tegen wie rechtsingang wordt gevraagd, doch een publiekrechtelijk lichaam, het Algemeen Burgerlijk Armbestuur der gemeente Limmen, verplicht is, de armen te verplegen of te verzorgen;

O. dat, al nam men aan, dat deze drie personen, of althans twee hunner, aansprakelijk

konden gesteld worden Voor een verzuim, door het Armbestuur begaan, dan toch de vraag zou rijzen, of dat Bestuur in casu een strafbaar verzuim konde gepleegd hebben;

O. dat de wet van 28 Juni 1854, (Stbl. n°. 100) gewijzigd bij de wet van 1 Juni 1870 (Stbl. n°. 85), in verband met het Reglement der gemeente Limmen, dd. 9 Augustus 1855, aan het Armbestuur de verplichting oplegt, om voor de armen, binnen de grenzen der wet, te zorgen, doch dat, blijkens de artt. 20 en 21 dier wet, aan dat Bestuur is overgelaten te beslissen, wie, binnen die grenzen, al of niet moet worden ondersteund;

O. dat de verplichting van het Armbestuur dus dáár ophoudt, waar het zelf dit aangeeft;

O. dat een andere opvatting zoude voeren tot inmenging van den strafrechter in administratieve zaken;

O. dat alzoo tegen de verdachten geen recht tot rechtsvervolgung aanwezig is;

Gezien art. 83 Wetboek van Strafvordering;

Rechtdoende:

„Weigert den rechtsingang, en stelt de verdachten buiten vervolging.”

Op verzet van den Officier van Justitie werd deze beschikking bij arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 10 Juni 1887, goedgekeurd.

De memorie van verzet was van den volgenden inhoud:

„Voor de toepassing van art. 255 Sr. is het noodig, dat er een verplichting, krachtens wet of overeenkomst, tot verzorging bestaat. In de Memorie van Toelichting op Titel XV van het Wetboek van Strafrecht zegt de Regeering, dat voor de strafbaarheid van verlating van hulpbehoevenden vereischt wordt „een opzettelijke handeling, waardoor men zich onttrekt aan een plicht van hulp en verzorging van personen, die hulp behoeven. Voor zoover er alleen een zedelijke plicht bestaat, valt de handeling buiten het terrein van het strafrecht — slechts waar men krachtens wet of overeenkomst tot ver-

zorging verplicht was, en het verzaken van dien plicht den hulpbehoevende in gevaar brengt, heeft de Staat het Recht daartegen straf te bedreigen", en uit het Regeeringsantwoord op op het Verslag van de Tweede Kamer op art. 255 blijkt, dat de bedoeling van dat artikel is „om hier strafbaar te stellen het zich onttrekken aan een civiel-rechterlijken plicht, mits daardoor slechts in concreto dat gevaar wordt teweeggebracht, dat in een hulpeloozen toestand gelegen is."

X
Uit het hierboven medegedeelde blijkt, dat het Burgerlijk armbestuur der gemeente Limmen, ingevolge het krachtens de wet vastgestelde Reglement verplicht is, onderstand te verleenen, wanneer, gelijk in casu, de omstandigheden in art. 6 van dat Reglement omschreven, aanwezig zijn, alsmede dat door het verzaken van dien plicht het hulpbehoevende gezin in gevaar is gebracht.

De Rechtbank echter ontkent die verplichting van het Armbestuur op grond van de bepalingen van de artt. 20 en 21 (bedoeld zijn ongetwijfeld

de artt. 21 en 22) der Wet tot regeling van het Armbestuur.

Legt nu die wet aan het Burgerlijk armbestuur de verplichting tot verzorging op? Met de Rechtbank antwoord ik: neen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken zeide in de zitting van 18 Mei 1854, bij de beraadslaging over die wet, naar aanleiding van art. 22: „dit artikel sluit ten eenenmale elk denkbeeld van recht van den arme op ondersteuning uit.

Het Bestuur, waarbij de arme zich aanmeldt, beslist geheel en al op zijn verantwoordelijkheid, zonder dat voor den arme eenig beroep bestaat.

Het verleent of weigert ondersteuning naar mate het dat goedvindt”; en in de Memorie van Beantwoording, betreffende bedoeld wetsontwerp: „door de nieuwe redactie, enz. schijnt nu wel alle aanleiding te zijn weggenomen, om uit de hier voorkomende bepaling (art. 21) af te leiden, dat, ingeval de kerkelijke en bijzondere instellingen niet ondersteunen, het verleenen van

onderstand een verplichting voor het burgerlijk armbestuur zou zijn."

x Bovenstaande aanhalingen bewijzen wel, dat, volgens de beginselen der Wet tot regeling van het Armbestuur, het Burgerlijk Armbestuur niet kan geacht worden tot het verleenen van onderstand verplicht te zijn, en evenzeer, dat de arme geen recht heeft op onderstand.

M. i. moet dan ook de door den Burgemeester van Limmen gestelde vraag ontkennend beantwoord worden, zooals reeds door de Rechtbank geschiedde.

Er kunnen zich echter gevallen voordoen, waarin het in hulpeloozen toestand laten van armlastigen door burgerlijke armbesturen, hangende de daaromtrent door hogere administratieve autoriteiten te nemen beslissingen, zwaar lichamelijk letsel, ja zelfs den dood der betrokkenen ten gevolge heeft. In dergelijke hoogst ernstige gevallen zal zeker op nieuw bovenvermelde vraag gedaan worden, en het komt mij voor dat de betrokken Ambtenaar van het

Openbaar Ministerie alsdan niet zal kunnen volstaan met die vraag ontkennend te beantwoorden, alleen op grond van *éene* uitspraak van *één* rechterlijk college, al is die beslissing in overeenstemming met zijn gevoelen.

Nu de gelegenheid zich voordoet, om omtrent die vraag dat van het gevoelen van den hoogerem rechter te doen blijken, meende ik die gelegenheid te moeten aangrijpen en m. i. zou ik mij aan plichtverzuim schuldig maken wanneer ik die gelegenheid ongebruikt liet voorbijgaan.

Om die redenen nam ik de vrijheid, de beslissing mijner Rechtbank aan het oordeel van uw Hof te onderwerpen."

De Procurcur-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam nam in deze zaak het volgende requisitoir:

„De Procurcur-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam:

Overwegende dat, waar aan den eenen kant

vaststaat, dat de arme feitelijk geen recht op ondersteuning heeft, aan den anderen kant eveneens vaststaat, dat door de wet het Burgerlijk Armbestuur is aangewezen, om den arme in zijn nooden zooveel mogelijk bij te staan, en de leden van het Burgerlijk Armbestuur de verplichting op zich hebben genomen, die taak naar behooren te vervullen;

X dat nu, wel is waar, het verleenen van hulp aan zekere voorwaarden is verbonden, zoodat niet elke weigering als verzuim kan worden beschouwd, maar dat zich toch omstandigheden kunnen voordoen; b. v. onwil, onmacht, tengevolge van het verspillen der gelden voor andere doeleinden dan waarvoor zij zijn aangewezen, enz. enz., die een weigering, waar hulp dringend noodzakelijk is, tot verzuim, zelfs tot strafbaar verzuim, kunnen maken; dat in casu in geenen deele vaststaat welke redenen de leden van het Burgerlijk Armbestuur geleid hebben, onderstand te weigeren aan het zoozeer hulpbehoevende gezin van de weduwe V.,

daar alles, wat uit het voorloopig onderzoek blijkt, berust op een brief van den Burgemeester der gemeente Limmen, en de betrokken personen tot dusverre niet zijn gehoord, of zelfs in de gelegenheid gesteld, hunne belangen voor te dragen, of de redenen van hunne weigering te explicceeren;

dat, onder die omstandigheden, nog geen voldoende aanwijzing bestaat omtrent den aard van het feit en de schuld van de verdachten, zoodat het requireeren van rechtsingang als voorbarig moet worden beschouwd; dat de Rechtbank dan ook terecht (zij het ook om andere redenen) dien rechtsingang heeft geweigerd, doch dat in casu alleszins termen zijn om de voortzetting van het voorloopig onderzoek te bevelen;

Gezien artt. 84 en 94 van het Wetboek van Strafvordering:

Heeft de eer te requireeren, dat het Hof, volgens de 3^e alinea van art. 94 Wetboek van Strafvordering, doende hetgeen bevonden zal

worden te behooren, de bovenbedoelde beschikking in zooverre zal wijzigen, dat de voortzetting van het voorloopig onderzoek bevolen zal worden."

Uit het bovenaangehaalde blijkt dat de positie van een burgerlijk armbestuur vis à vis een hulpeloozen arme, niet zonder regeling is gebleven, en dat deze regeling beheerscht wordt door twee beginselen:

1°. Het armbestuur is niet verplicht tot verzorging.

2°. De motieven die een armbestuur er toe brengen om onderstand te verleenen of te weigeren, ontsnappen aan elke contrôle.

Hieraan indachtig, treft ons een opmerking voorkomende in het requisitoir van den Procureur Gencraal, wij ontmoeten daar n.l. de bewering dat door den rechter een onderzoek kan ingesteld worden naar de redenen die een, volgens de wet in het nemen van zijn beslissingen omtrent al of niet ondersteuning *volkomen vrij*, admini-

x
stratief lichaam geleid hebben tot het weigeren van ondersteuning, en dat de rechtbank, indien deze redenen blijken te zijn: „onwil, onmacht tengevolge van het verspillen der gelden voor andere doeleinden, dan waarvoor zij zijn aangewezen” of eenig ander den rechter minder plausibel voorkomend motief, deze weigering kan beschouwen als een strafbaar verzuim.

x
Het requisitoir wenscht hier een inmenging van den strafrechter in administratieve zaken die door de rechtbank te Alkmaar, onzes inziens terecht, als ongeoorloofd is aangemerkt.

Bij een tweetal arresten van het Hof te Leeuwarden, respectievelijk van 15 April 1887 en 5 Augustus 1891 wordt bepaald: dat de vader die de echtelijke woning verlaat, en zijne vrouw en kinderen in behoeftige omstandigheden achterlaat, *niet* schuldig is aan het in art. 255 Wb. v. Sr. omschreven misdrijf, omdat niet kan worden aangenomen, dat hij, de kinderen onder het toezicht hunner krachtvolle moeder latende,

hen opzettelijk in een hulpeloozen toestand heeft gebracht of gelaten (Hof Leeuwarden 15 April 1887); en

dat een man en vader die den gemeenschappelijken boedel had te gelde gemaakt, de echtelijke woning voor afbraak verkocht, de daarvoor ontvangen gelden tot zich had genomen, en daarna vrouw en kind verlaten, zonder den hulpeloozen iets tot onderhoud te verstrekken, zich *schuldig* maakt aan het misdrijf van art. 255 Wb. v. Sr. (Hof Leeuwarden 5 Augustus 1891).

Een vonnis van de arrondissements rechtbank te 's Hertogenbosch van 13 November 1890 achtte den vader die, terwijl zijn vrouw de woning reeds vroeger verlaten had, en nadat hij aan Regenten van een gasthuis zijn vertrek aangekondigd en bescherming voor zijn kinderen gevraagd had, evenwel zonder het antwoord af te wachten, de woning verlaat, met het voornemen daarin geruimen tijd, circa een maand, niet terug te keeren, zijn kinderen er hulp-

behoevend achterlaat en verder niet naar hen omziet, strafbaar naar art. 255 Wb. v. Sr.

Op het arrest van het Hof te Leeuwarden van 15 April 1887, P. v. J. 1887 n°. 16, teekent het Tijdschrift voor Strafrecht Dl. I pag. 563 het navolgende aan:

„Het Hof overweegt dat de rechtbank terecht niet bewezen heeft geacht, dat beklaagde door het verlaten in voege voormeld van zijn echtelijke woning, en volgens 't Hof door het niet aan zijne kinderen verstrekken van onderhoud, deze in een hulpeloozen toestand heeft gebracht of gelaten, dat toch die kinderen, zooals ten processe ten stelligste is gebleken, onder het toezicht der krachtvolle moeder bleven en diensvolgens niet geheel hulpeloos aan zich zelve overgelaten en daardoor aan onmiddelijk gevaar blootgesteld achterbleven.”

Omtrent de feiten teekent het Tijdschrift voor Strafrecht Dl. I, pag. 563 nog aan: „dat de man in dezelfde plaats bleef wonen met een

bijzit aan wie hij het volle weekloon gaf, dat de moeder geen bedrijf uitoefende en bovendien, al konde zij buitenshuis werk krijgen, ter opassing van de kinderen, thuis moest blijven."

De inzender van dit art. vroeg: „is het wetsartikel alleen toepasselijk in het geval kinderen door verlating *aan onmiddellijk gevaar blootgesteld* achterblijven, of heeft men daardoor paal en perk willen stellen aan de veldwinnende, bij de armbesturen zeer bekende gewoonte van vele drankzuchtige en liederlijke vaders, om het gezin willekeurig te verlaten, en aan de armbesturen over te laten"?

Ter genoemde plaats antwoordde G. A. v. H. hierop: „De geschiedenis van het Wetboek laat m. i. op laatstgestelde vraag een bevestigend antwoord niet toe. Bedoeld werd „om hier strafbaar te stellen het zich onttrekken aan een civiel-rechterlijken plicht, mits daarvoor slechts in concreto het gevaar wordt teweeggebracht, die in een hulpeloozen toestand gelegen is. „*Hulpeloos* nu, en *hulpbehoevend* is niet hetzelfde,

de wet bezigt het eerste woord. Mij schijnt de uitspraak juist."

Met vrucht kan, niettegenstaande het verschil in redactie, § 221 Duitsch Swbk., worden geraadpleegd en de rechtspraak van het Reichsgericht, geheel in overeenstemming met die van het medegedeelde arrest. Ook dat gerechtshof (21 Febr. 1884) sprak den man vrij; en zulks nog wel terwijl de verlatene vrouw lichamelijk gebrekkig was. (Zie Entsch. X. 183.)

Nog een enkele opmerking over het geciteerde vonnis van de Arrondissementsrechtbank te 's Hertogenbosch. In Hoofdstuk II werd bij de bespreking van de uitdrukking „hulpelooze toestand" o. a. opgemerkt dat het op zich zelve onverschillig is of het gevaar zelve ten slotte toch wordt afgewend b. v. door onverhoopte hulp. Het is voldoende dat die hulp niet bij de hand is of er niet op te rekenen is, om iemand, zij het dan ook tijdelijk, in hulpeloozen toestand te plaatsen. Het gevaar is dan aan-

wezig geweest en art. 255 vordert niet dat het gevaar is verwezenlijkt.

Dit rechtvaardigt m. i. het vonnis van de rechtbank te 's Hertogenbosch. Al had de vader de bescherming van Regenten van een gasthuis ten behoeve zijner hulpbehoevende kinderen ingeroepen, — dit heeft ongetwijfeld ten gevolge gehad, al wordt het niet vermeld, dat die kinderen niet hulpeloos zijn gebleven, — toch liet de vader ze hulpeloos achter omdat hij geenerlei zekerheid kon hebben dat zijn verzoek gevolg zou hebben.

Herhaaldelijk heeft de rechter gelegenheid gehad zich uit te laten over „zwaar lichamelijke letsel”; een beschouwing van de opvattingen van die uitdrukking behoort echter bij dit onderwerp niet thuis: ik meen derhalve te kunnen volstaan met een verwijzing naar het aangeteekende bij art. 82 Wetboek van Strafrecht uitgegeven door de redacteurs van het Tijdschrift voor Strafrecht.

Ten slotte nog een opmerking over de jurisprudentie op art. 255 Wb. v. Strafr.

Met het oog op het geringe aantal arresten en vonnissen betreffende dit artikel, zou het voorbarig zijn hier te spreken van een vaste jurisprudentie, doch, voor zoover de rechter zich over de beteekenis van art. 255 heeft uitgelaten, blijkt dat de verklaring die hij van dit artikel geeft niet afwijkt van die welke door den wetgever als de juiste werd aangeduid.

STELLINGEN.

STELLINGEN.

I.

Het opnoemen van bepaalde oorzaken van hulpbehoevendheid in § 221 van het Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich verdient afkeuring.

II.

Wegneming van een aan een ander toebehoorend voorwerp, niet om het te behouden, maar alleen om in de gevangenis een onderkomen te vinden, valt niet onder art. 310 Wb. v. Sr.

III.

Ten onrechte beschouwt het Wb. v. Sr. landlooperij als een strafbare handeling.

IV.

Het ware wenschelijk dat de Staat de kosten droeg van het strafproces, zonder verhaal op den veroordeelde.

V.

De in gemeenschap van goederen getrouwde vrouw kan op grond van art. 270 B. W., hangende een geding tot echtscheiding, de goederen welke tot de gemeenschap behooren, doen verzegelen.

VI.

Indien de huurder van een huis, dat huis ontdoet van de door hem daarin gebrachte roerende zaken waarop de verhuurder bevoorrecht is, zonder dat er op dat oogenblik een opeisbare huurtermijn ten zijnen laste bestaat, kan de verhuurder die vervoerde goederen niet in beslag nemen.

VII.

De koper is niet verplicht de gekochte goederen in ontvangst te nemen. De verkooper kan dus bij weigering van den koper om de gekochte goederen in ontvangst te nemen, geen ontbinding van het koopcontract vragen met vergoeding van schade, kosten en interessen.

VIII.

De gérant van de filiaal van een handelshuis kan niet failliet verklaard worden.

IX.

Zoodra den commissionnair een krachtens commissie gekochte zaak geleverd is, wordt de commissiegever eigenaar dier zaak.

X.

De vennootschap onder firma is geen rechtspersoon.

XI.

Ten onrechte heeft de wetgever verzuimd in de 4de afd. van titel 4 boek III Rv., een termijn te bepalen binnen welke een actie tot waardeverklaring van een pandbeslag moet worden ingesteld.

XII.

Het bestaan eener hoofdverbintenis is in het Romeinsche Recht niet noodzakelijk voor het bestaan van een pandrecht.

XIII.

De gemeenteraad kan niet demping gelasten van aan particulieren toebehoorende, aan den openbaren weg uitkomende slooten, die door het geneeskundig staatstoezicht nadeelig worden geacht voor de openbare gezondheid.

XIV.

Gemotiveerde motiën van orde zijn niet in strijd met de Grondwet.

XV.

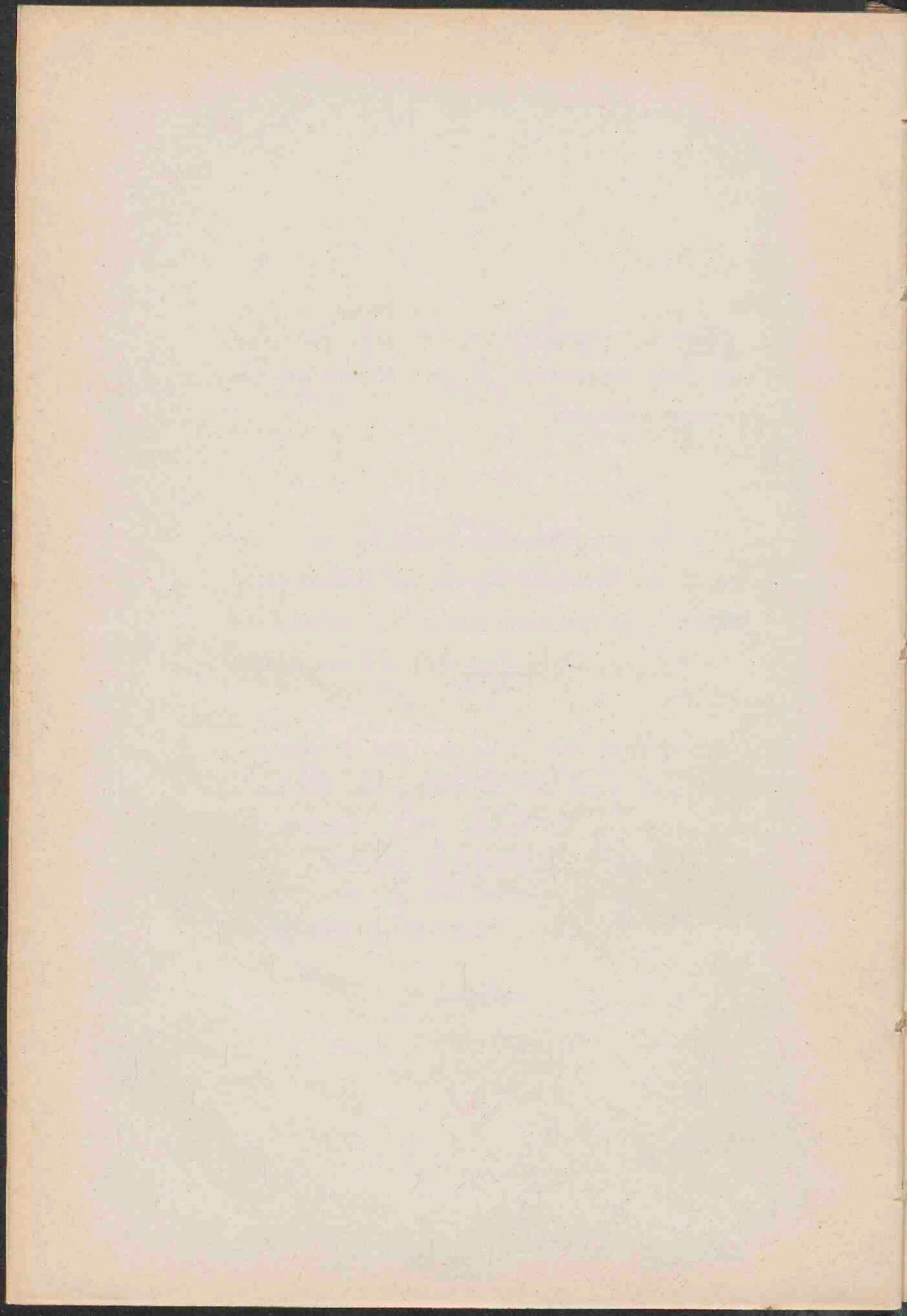
Voor het aannemen van een riddersorde door den Paus geschonken, is geen Koninklijke vergunning vereischt.

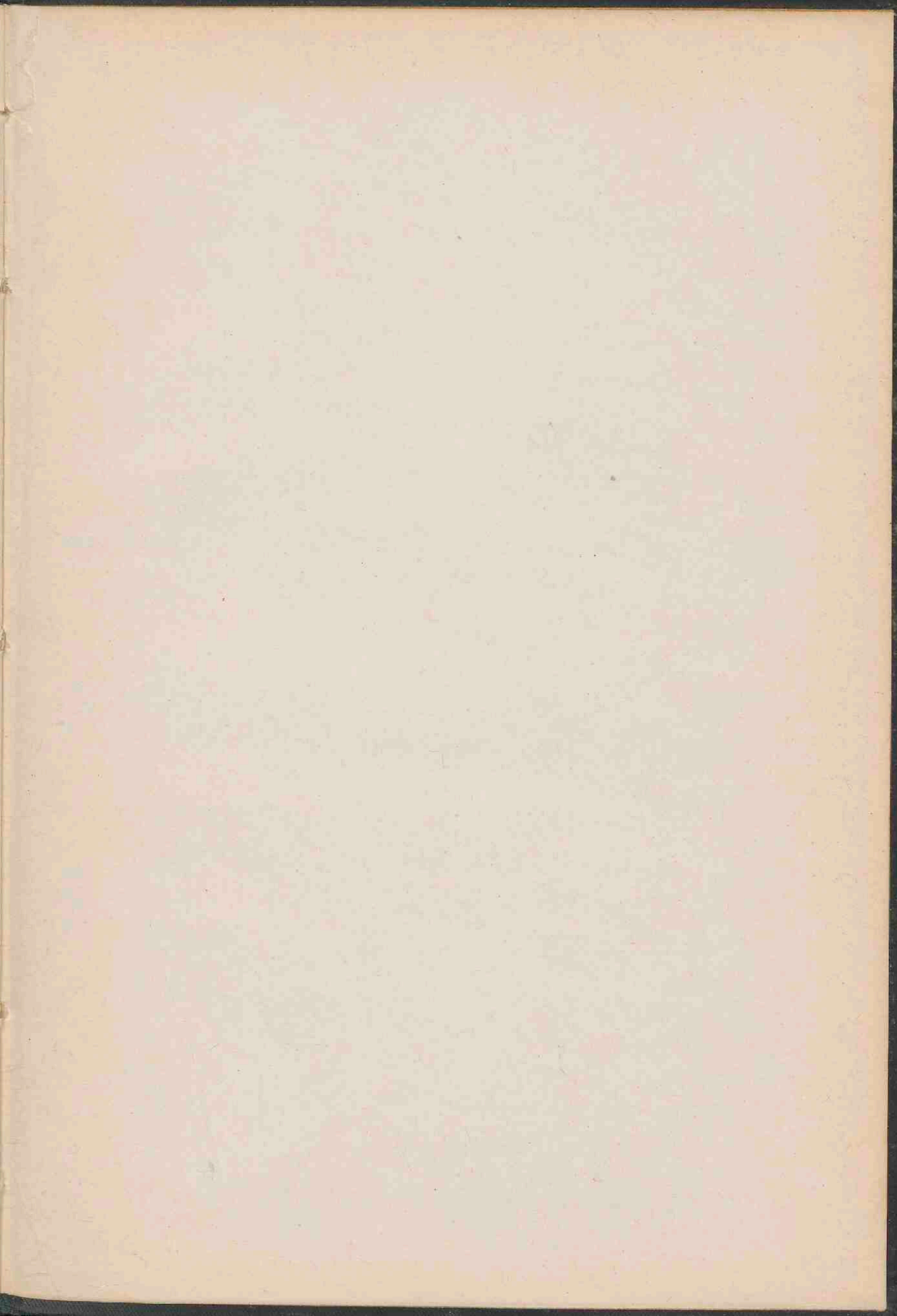
XVI.

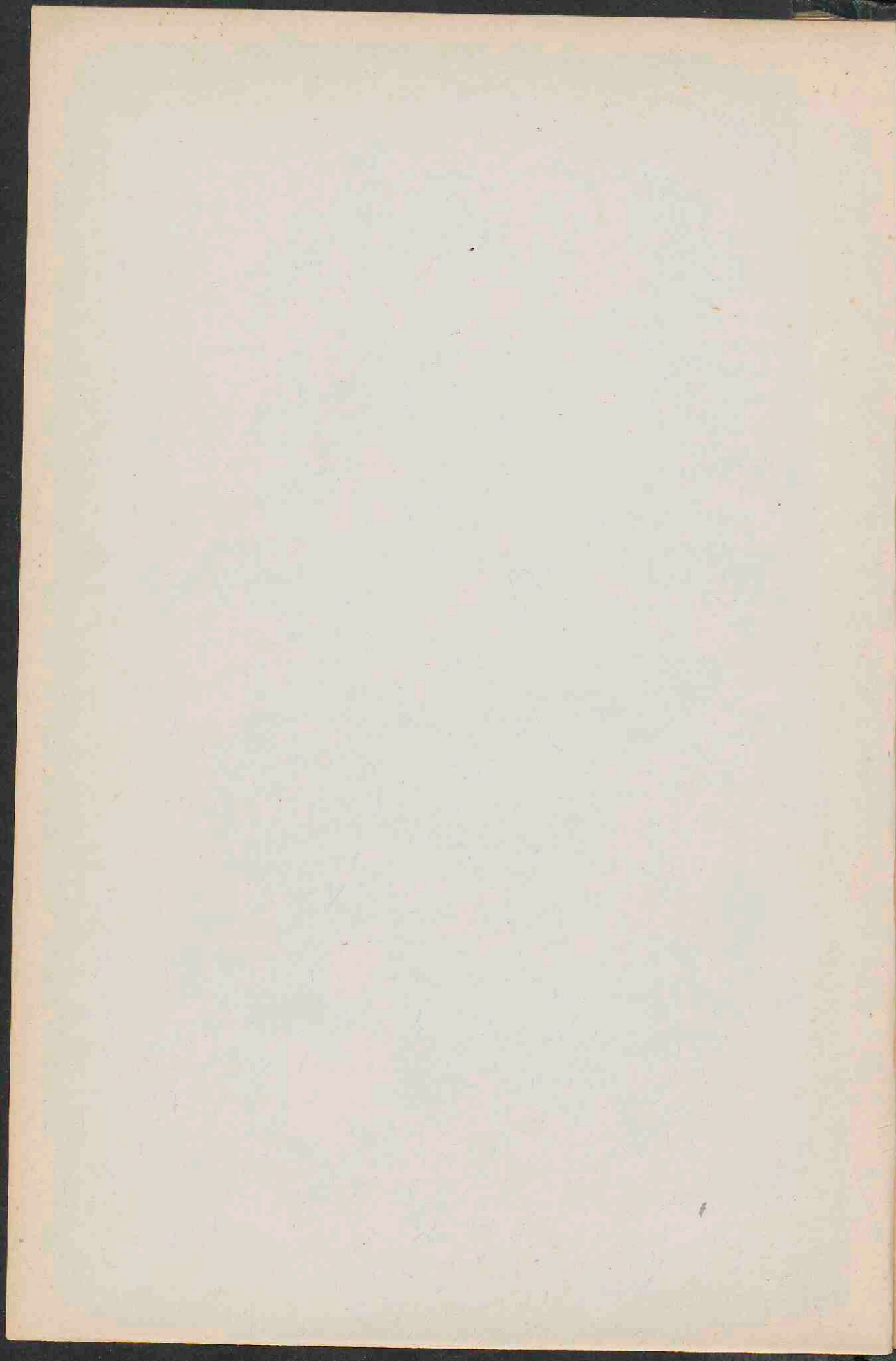
Uit de grondrentetheorie van RICARDO volgt niet de onrechtmatigheid van het privaat-grondbezit.

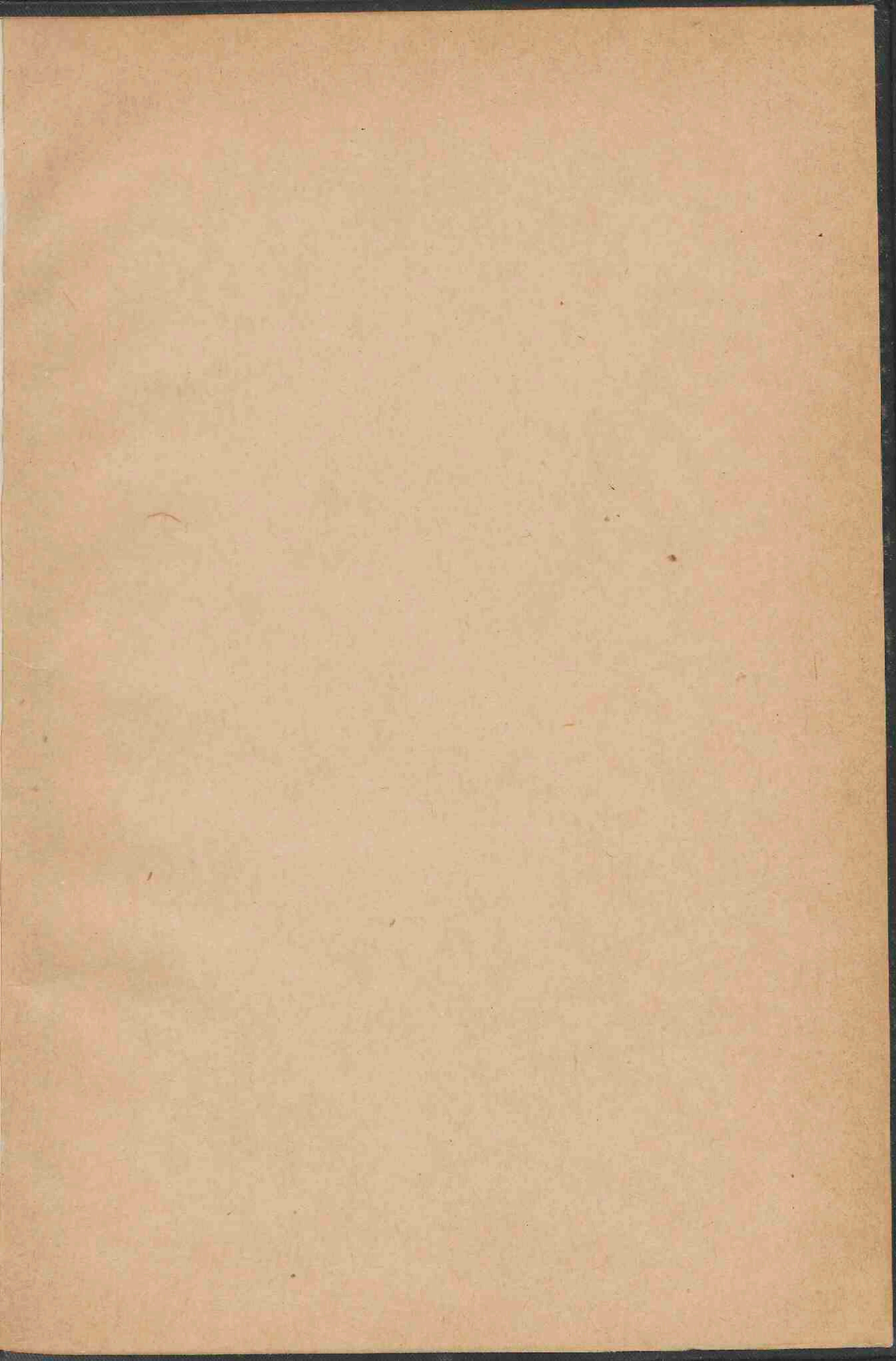
XVII.

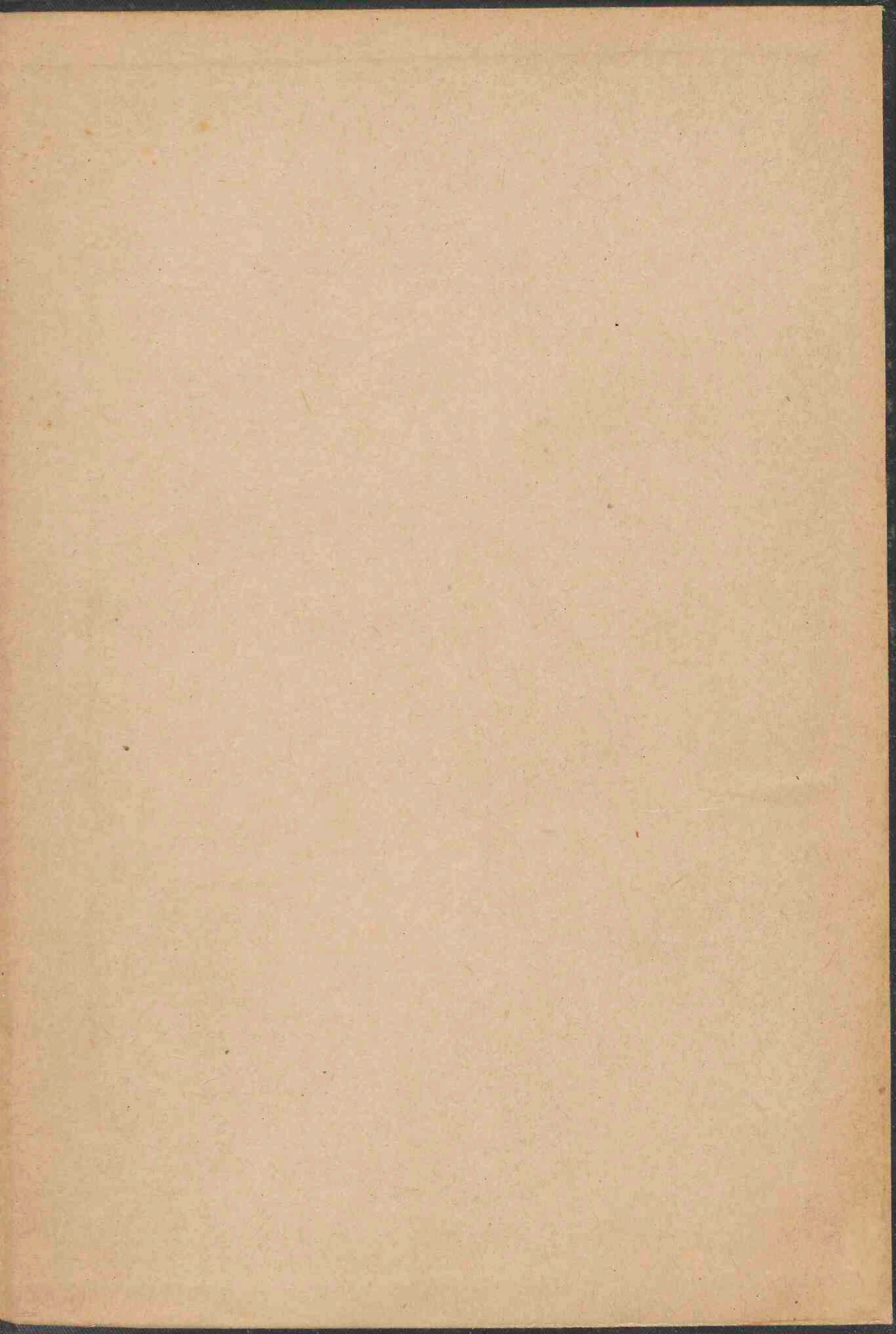
De definitie die J. B. SAY van de staathuishoudkunde geeft als „la science des lois sur la production, la distribution et la consommation des richesses”, is eenerzijds te uitgebreid, anderzijds te eng.

A